

ПЕРСПЕКТИВИ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В РАМКАХ ІНІЦІАТИВИ BEPS

Ямпольський О.Р.

Аспірант кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Одним з основних інструментів, що використовують ТНК для уникнення оподаткування без формального порушення чинного законодавства, є так зване розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS) - набір стратегій податкового планування, що дозволяє компаніям заявляти свої прибутки для обкладання податками в юрисдикціях, де ними не велась економічна діяльність, а ставки податку на прибуток при цьому відносно низькі (або нульові).

BEPS впливає на надходження до національних бюджетів податкових відрахувань. Слід відмітити, що найбільшою мірою негативний вплив подібних стратегій відчують на собі країни, що розвиваються, в структурі бюджетних доходів яких значну роль відіграють надходження від податку на прибуток корпорацій.

Таким чином, BEPS є глобальною проблемою, що представляє виклик, як для розвинених, так і для країн, що розвиваються. Крім того, глобальна економічна криза спричинила підвищену увагу до своїх джерел і визначила формування нових вимог до ведення бізнесу, причому ці вимоги розроблялися і впроваджувалися практично і виключно в рамках діяльності міжнародних інститутів. У цих умовах вперше в історії міжнародного співробітництва в податковій сфері для вирішення проблеми розмивання бази оподаткування та переміщення прибутку були об'єднані зусилля двох ключових інститутів - ОЕСР і «Групи двадцяти» на рівних

засадах. Це дозволило залучити до роботи всі держави, як розвинені, так і країни, що розвиваються, які є членами даних інститутів, а також ті країни, що не входять в них, але є країнами-партнерами. В результаті загальне число держав - учасників проекту BEPS перевищило 100 країн. Проект BEPS націлений на забезпечення країн світу ефективним інструментом оподаткування прибутків за місцем здійснення їх економічної діяльності та створення вартості, і при цьому підвищує передбачуваність, прозорість та універсальність міжнародного податкового середовища для бізнесу [83].

Фінальний пакет заходів включає в себе нові мінімальні стандарти міжнародного оподаткування:

1) двосторонню звітність між країнами, яка вперше покаже податковим адміністраціям глобальну картину діяльності багатонаціональних підприємств;

2) заходи щодо запобігання використанню холдингових компаній, як транзитного центру для перерозподілу інвестицій;

3) припинення недобросовісних податкових практик, зокрема, в сфері інтелектуальної власності, за допомогою автоматичного обміну податковими рішеннями;

4) ефективні процедури взаємної домовленості про те, що боротьба проти подвійного неоподаткування (нульового оподаткування) не призведе до подвійного оподаткування.

9 березня 2018 р. ОЕСР випустив нові обов'язкові правила розкриття інформації для вирішення положень про загальні стандарти звітності (CRS) та непрозорих офшорних структур, що узгоджуються з концепціями щодо обов'язкового розкриття інформації, викладеної в рекомендаціях, що містяться в заключному звіті про обов'язкові правила розкриття інформації. Нові правила вимагають від адвокатів, бухгалтерів, фінансових консультантів, банків та інших постачальників послуг повідомляти податкові органи за певних обставин, у випадках спрямованих на ухилення від Загальних стандартів звітування (CRS Avoidance Arrangements), та

«непрозорих» офшорних структур. "Угода про ухилення від Загальних стандартів звітування" визначається як будь-яка діяльність, яку можна трактувати, що вона призначена для обходу закріплених стандартів або реалізується як така; і "Непрозора офшорна структура" визначається як пасивний офшорний «транспортний засіб» (тобто юридична особа або юридична угода, яка не займається відповідною господарською діяльністю, що підтримується адекватним персоналом, обладнанням, активами в юрисдикції, де вона встановлена, або є податковим резидентом), який проходить через непрозору структуру.

Інформація, яка повинна бути розкрита, включає платників податків, які використовують такі структури або домовленості, а також тих, хто пов'язаний з їх проектуванням та роботою. Посередник (в основному, будь-яка особа, відповідальна за розробку або реалізацію "Угоди про ухилення від Загальних стандартів звітування" або непрозорих офшорних структур, і будь-яка особа, яка надає відповідні послуги по відношенню до "Угоди про ухилення від Загальних стандартів звітування" або непрозорих офшорних структур) повинен розкривати інформацію податковим органам будь-якої з юрисдикцій, з якою посередник має зв'язок.

Урядам запропонований ряд нових заходів, які будуть здійснюватися за рахунок внутрішніх змін в законодавстві. Це більш жорсткі правила по контрольованим іноземним корпораціям, загальний підхід до обмеження розмивання бази оподаткування за допомогою процентних відрахувань, а також нові правила для запобігання використанню невідповідностей в угодах для виведення прибутку з-під оподаткування за допомогою використання складних фінансових інструментів.

Для того, щоб нові правила відповідали меті, необхідно, щоб між юрисдикцією, в якій Посередник здійснює розкриття інформації та юрисдикцією, в якій знаходиться резидент платника податку, існував надійний інформаційний зв'язок. В даний час ОЕСР працює над досконалим обміном інформації, що буде розроблений в рамках

Багатосторонніх конвенцій про взаємну адміністративну допомогу, які забезпечать своєчасну та структуровану інформацію про податкову резиденцію відповідного платника податків.

Оприлюднення Плану дій ОЕСР та BEPS є скоординованими зусиллями щодо посилення міжнародної податкової системи шляхом обмеження дій ТНК щодо уникнення оподаткування. Цей План дій призначений для обмеження диспропорцій та прогалів. Проте, коли План реалізується в односторонньому порядку кожною країною, а також застосовуються різні національні правила, ці невідповідності не можна обійти або закрити очі на них. Крім того, терміни, встановлені в Плані дій BEPS, ускладнюють здійснення всебічних змін, тоді як процес прийняття цих рекомендацій у податкових правилах різних країн вимагає більше часу.

Важливим аспектом, який слід розглянути, є позиція країн, що розвиваються в епоху BEPS. За даними ОЕСР, країни, що розвиваються в основному розраховують на оподаткування прибутку підприємств, щоб задовольнити їхні потреби. Таким чином, вони можуть бути більш вразливими до змін корпоративної податкової бази, ніж розвинені країни, які саме і стали ініціаторами цих змін. Як зазначають країни ОЕСР, країни, що розвиваються широко залучені через різні механізми до участі у регіональних податкових та міжнародних організаціях.

Незважаючи на розбіжності між країнами, це перший міжнародний проект, який бореться з агресивним податковим плануванням та ухиленням від оподаткування. Хоча існує чимало перешкод для його послідовного застосування через політичні та економічні інтереси країн та ТНК, але все ж таки може стати перспективним відправним пунктом для реформування міжнародної податкової системи. Проект BEPS представляє собою сукупність обіцянок і занепокоєння, оскільки він продовжує реформувати міжнародний податковий режим. Проект повинен чітко визначити крихкість міжнародного податкового режиму та необхідність

відновлення довіри громадськості та набрати більш широкої легітимності. Кінцевою метою BEPS є покращення умов для інвесторів, залучення інвестицій, нові робочі місця, нові надходження до державного бюджету, надходження валюти в країну та зміцнення національної валюти.

Список використаних джерел

1. Schmalenbach E. Über Verrechnungspreise / E. Schmalenbach // Zeitschrift für handelswissenschaftliche Forschung. – 1909. – Vol. 3. – No. 3. – S. 165 – 185.
2. Ewert R. Interne Unternehmensrechnung / R. Ewert, A. Wagenhofer. – 6 Aufl. – Berlin : Springer, 2005. – 760 s.
3. Anthony R. N. Management Control Systems / R. N. Anthony, J. Dearden. – Irwin, IL, 1984.
4. Друри К. Управленческий учет для бизнес-решений : учебник / К. Друри ; пер. с англ. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 655 с.
5. Küpper H. U. Systemeder Kosten- und Erlösrechnung / H. U. Küpper, M. Schweitzer. – 8, überarb. Aufl. – München : Vahlen, 2003.
6. Pfaff D. Verrechnungspreise in der Unternehmenspraxis / D. Pfaff, U. Stefani // Controlling. – 2006. – No. 10. – S. 517 – 524.
7. Edwards Ch., Mitchell D.J. (2008): Global Tax Revolution. The Rise of Tax Competition and the Battle to Defend It. CATO INSTITUTE, Washington, D.C.
8. Keen M., Kim Y., Varsono R., (2006): The Flat Tax(es): Principle and Evidence. Working Paper No. 06/218, International Monetary Fund, Washington, September 2006, www.imf.org.
9. Swenson D.L. (2001): Tax Reforms and Evidence of Transfer Pricing. “National Tax Journal”, 54(1), p. 7-26.
10. Schön W. (2011): Transfer Pricing – Business Incentives, International Taxation and Corporate Law. Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance, Munich.

11. Peralta S., Wauthy X., Ypersele T. (2006): Should Countries Control International Profit Shifting?. "Journal of International Economics", No. 68.
12. Резнікова Н. В. Порівняльна та конкурентна переваги в міжнародному бізнесі: теоретико-методологічні підходи до пошуку їхнього синтезу / Н. В. Резнікова, Р.Гаджиєв // Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»: збірник наукових праць (електронне видання). – №8. – 2016. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/download/3402/3077
13. Резнікова Н.В. Економічна незалежність країн в умовах глобальних трансформацій / Н.В. Резнікова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 487 с.
14. Рилач Н. М. Зовнішня торгівля України: сценарії інтеграції / Наталія Михайлівна Рилач. // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – №103. – С. 80–83.
15. Рилач Н.М. Трансформація національної інноваційної системи України як передмова залучення до глобальних інноваційних мереж // Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». – 2018. – № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3427
16. Yampolskyi O.R. Influence of new transfer pricing rules for financial transaction in Cyprus on the business activity of the ukrainian taxpayers / O.R. Yampolskyi, N.V.Reznikova // Ефективна економіка (електронне видання). – №3 (березень). - Mode of access: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=3&y=2017>